

Upprättad: 2024-01-19
Diarienummer: BOUN.2024.12

Barn- och utbildningsnämnden

Äskande av medel från kommundemensamma poster

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår barn- och utbildningsnämnden att föreslå kommunstyrelsen att:

1. Bevilja 4 552 tkr ur posten demografi och oförutsett till barn- och utbildningsnämnden under år 2024.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har slagit fast att nämnderna ansvarar för att den erhållna budgetramen för respektive nämnd inte överskrids och nämnden ska vidta åtgärder om det befaras att ramen överskrids. Barn- och utbildningsnämnden har under åren gått med underskott och nämnden har dels vidtagit åtgärder som minskat underskottet under innevarande år, dels uppdragit åt förvaltningen att vidta åtgärder för att säkerställa en budet i balans framgent.

Nämnden har bland annat uppdragit till förvaltningen att arbeta för att nå kostnadseffektiva och resursoptimerade verksamheter. I uppdraget har efterlevnaden av kommunfullmäktiges ekonomiska styrprinciper pekats ut tillsammans med att uppföljningen av ekonomin ska utvecklas för att komma till bukt med underskotten. Respektive chef har ansvar att ha en ekonomi i balans vilket ska säkerställas och följas upp av ansvarig förvaltningschef.

Det har under åren inletts arbeten för att säkerställa en budget i balans. Resultaten av arbetena är inte tillfredsställande då nämnden prognostiserar sitt största underskott på flera år för 2023. Det är främst verksamhetsområdet grundskola som bidrar till det stora underskottet för år 2023.

	2018	2019	2020	2021	2022	Prognos 2023
BOUN	-12 474	-8 366	1 926	-4 236	-5 871	-14 585
Varav: Grundskola	-9 398	-7 980	-4 964	-2 764	-7 048	-17 700

Tabellen visar verksamhetsområdet grundskolas resultat, under åren 2018-2022 samt det prognostiserade resultatet för år 2023, i förhållande till barn- och utbildningsnämndens resultat. Beloppen är i tkr.

Orsaken till underskottet inom grundskolan under år 2023 beror på bibehållen organisation trots minskat statligt stöd. Den negativa avvikelsen består främst av högre personalkostnader motsvarande -12 680 tkr än budgeterat. Köp av externa platser är -2 160 tkr högre än budgeterat. Även tidigare års underskott inom grundskolan har berott på högre personalkostnader än budgeterat då verksamheterna inte klarat av att anpassa sin organisation till den erhållna elevpengen.

Det har funnits en svag budgetföljsamhet och ett bristande ansvarstagande tillsammans med avsaknad av fungerande uppföljningsstrukturer och prognossäkerheter under åren som har bidragit till barn- och utbildningsnämndens långvariga underskott. En del i nämndens hantering för att komma till bukt med underskotten inom grundskolan har varit att utreda hur resursfördelningen till grundskolan ska ske och ett sådant uppdrag har funnits i flera framtidsplaner.

Under våren 2023 har ett intensivt arbete med skolpengsutredningen pågått av arbetsgruppen där förvaltningschef, ekonomichef och rektor för Frejaskolan ingått. Uppdraget har varit att ta fram en nyckeltalsbaserad skolpeng som säkerställer finansiering av en rimlig organisation. Beräkningen har tagit hänsyn till Skolverkets timplan, hur många lärare som krävs för att uppnå timplanen, säkerställt att resurser tilldelas till olika yrkeskategorier i skolan såsom specialpedagog, kurator, bibliotekarie med mera. Resurser till fortbildning och vikarier har tagit med samt även resurser till lärverktyg, måltider och lokalkostnader. När dessa nyckeltal beräknats utifrån dagens lönekostnader och dagens snittkostnader uppstår en differens mot dagens elevpeng motsvarande 8,4 miljoner.

Barn- och utbildningsnämnden har noggrant följt den ekonomiska utvecklingen och vidtagit åtgärder. Vid delår april 2023 var underskottet på grundskolans verksamhetsområde ca -7,3 miljoner kronor. Om verksamheten skulle fortsätta på samma vis var prognosen för 2023 ett underskott närmare -20 miljoner kronor, samt de medel till fristående verksamheter som underskott innebär. Förvaltningen skrev fram en handlingsplan med 10 åtgärder. Se bilaga 1 "Åtgärder för budget i balans 2023 samt konsekvensanalys" till nämnden i maj.

Nämnden tog följande beslut enligt protokoll 2023-05-23:

Barn- och utbildningsnämnden beslutar om följande åtgärder för en ekonomi i balans:

- Restriktivitet vid vikarietillsättning
- Restriktivitet vid inköp
- Uppdra till förvaltningen att se över organisationer inför hösten
- Förvaltningen uppdras att återkomma med en plan för att få en ekonomi i balans som tar elevpengsutredningen i beaktande.

Två av punkterna på "Åtgärder för budget i balans 2023 samt konsekvensanalys" innebär att varsla personal inom för- och grundskolan. Nämnden beslutade att uppdra

förvaltningen att se över organisationer inför hösten och att förvaltningen skulle återkomma med en plan för att få en ekonomi i balans som beaktade elevpengsutredningen innan eventuellt beslut om varsel.

Under året har, utöver ovan åtgärder, genomfört fler åtgärder för att få budget i balans:

- Reglementet för skolskjuts har reviderats och tillämpats från och med hösten. Fler elever åker buss som förut åkte taxi till exempel. Detta har minskat grundskolans totala budget för skolskjuts med 1 300 tkr mellan 2023 och 2024.
- Nya riktlinjer för förskola, pedagogisk omsorg och fritids togs inför höstterminen restriktivare riktlinjer för omfattning av omsorg.
- Ekonomin har varit i fokus på ledardagarna under hela året.
- Ny struktur gällande budgetuppföljning för cheferna.
- Ny struktur gällande fördelning av tilläggsbelopp/verksamhetsstöd.
- Avvaktan att tillsätta tjänster

En ekonomisk rapportering från barn-och utbildningsnämnden har lämnats vid kommunstyrelsens sammanträde den 11 september 2023. I rapporteringen framgick det att det finns flera faktorer som påverkar underskottet. Nämnden har givits statliga stöd under år 2022 med anledning av pandemin samtidigt som personalkostnaderna har varit lägre. Det har varit ett byte av ledning inom skolan och förvaltningsekonom vilket påverkat. När det statliga stödet har minskat har verksamheterna haft en bibehållen organisation. Ett behov av att utveckla budget- och uppföljningsstrukturen inom nämnden och förvaltningen har identifierats.

I kommunens utvecklade budgetprocess tar kommunens ledningsgrupp fram planeringsförutsättningar, utmaningar samt olika förvaltningars äskningar och observandum som presenteras för presidier och partiföreträdare inför beslut om budget. Inför beslut om budget 2024 har det framförts observandum för barn- och utbildningsnämndens verksamheter som behov av ökat chefskap inom förskolan, ökade skolskjutskostnader, ökat antal barn som ej är i skolan samt ökande åtaganden som ett nytt datasystem, ny timplan och finansieringsbehov i våra nuvarande verksamheter. Kopplat till finansieringsbehov lyfts elevpengsutredningen fram som ett observandum.

Kommunfullmäktige beslutade i Framtidsplanen Gnesta kommun (KS.2023.384) att ge nämnden en utökad ram med 16,2 miljoner för sin verksamhet 2024. Uppräkningen baseras sig på indexuppräknings för löner, lokalhyror och driftkostnader.

Efter beslutad framtidsplan har arbetet med nämndens verksamhetsplan inklusive budgeten fortlöpt. Ett förslag till budget för barn- och utbildningsnämndens verksamheter har tagit fram där uppräknings har skett av lokalhyra 7% och övriga driftkostnader med 4% samt att uppräknings för lönekostnad har placerats centralt.

Nämnden har i förslaget utökat ramen till grundskolan med 16,3 miljoner. I den utökade ramen finns finansiering för en höjd elevpeng utifrån elevpengsutredningen. Budgeten för anpassad gymnasieskola har utökats med 1 miljon på grund av volymökningar och ökade skolskjutskostnader. Gymnasieskolan tillskjuts 2,4 miljoner på grund av volymökningar som i sin tur ger ökade inackorderings- och resekostnader.

Volymökningarna inom anpassad gymnasieskola och gymnasieskolan, som resulterar i högre kostnader, har inte framkommit i budgetberedningen. Kommunfullmäktige har beslutat att utöka den kommungemensamma reserven demografi och oförutsett från 4,7 mnkr till 15,6 mnkr för år 2024. Posten ska vara sökbar för verksamheterna för att hantera de kostnadsvängningar som skett under 2023 och 2024.

Arbetet för att säkra en budget i balans och en budgetföljsamhet kommer att fortgå enligt plan. Fler åtgärder kommer att behövas vidtas och nämnden har beslutat att förvaltningen ska återkomma för en redovisning om hur organisationen ska anpassas till förutsättningarna i elevpengsutredningen. Nämndens totalram har genomlyst och interna omstruktureringar mellan verksamheter har gjorts där det har varit möjligt. För att kunna lägga en budget för år 2024 i balans äskas 4 552 tkr från den kommungemensamma reserven till barn- och utbildningsnämnden för att möta verksamheten i dess nuvarande organisation på väg mot en totalt implementerad ny elevpeng utifrån den beslutade elevpengsutredningen.

Beslutsunderlag

1. Ordförandeförslag 2024-01-19

Linda Lundin

Barn- och utbildningsnämndens
ordförande

Sändlista

- ~ Kommunstyrelsen
- ~ Ekonomienheten
- ~ Johan Skeppstedt